

Naše veselje

Priloga „Slov. gospodarja“ za deco.

Štev. 2.

24/II. 32.

Letnik IV.

Tesar.



1.

Pri delu zgodaj je tesar,
ne straši dež ga, mraz in veter.
Tesaril je sam ruski car,
mož slaven, po imenu Peter,

2.

Hlod dolg pred mano tu leži.
Jaz tešem ga po pravi meri.
Sekiro krepko dlan vihti,
da odskakujejo izverji.

3.

Tesarji hiše stavimo,
kolibe, hleve, streham odre;
kar hočeš, ti napravimo,
če tudi nismo glave modre.

4.

Nam sveti Jožef je patron,
ki ga v ponižnosti častimo.
V nebesih ima on svoj tron,
pomoči v sili ga prosimo.

J. Stritar.

Slomšekova berilca.

Slomšek je rad podajal svoje nauke v obliki kratkih povestic iz življenja, ker je vedel, da tako najbolj učinkujejo. Tudi v naslednjem berilcu je tak nauk.

Tri najzlahtnejše dišave.

Kraljeviča je dobila plaha na izprehodu; zato je šel vedrit v bližnjo kmečko hišo. Otroci so sedeli za mizo pri polni skle-

dí ovsenega močnika. Vsem je dobro dišalo; jedli so, da je bilo veselje; bili so čvrsti in lepo rdeči kakor mleko in kri.

»Kako je to vendar mogoče,« reče kraljevič materi, »da jim ta borna jed tako dobro tekne in da so pri tem tako zdravi in tako lepih lic?«

Mati odgovoré:

»To storé tri dišave, s katerimi sladim

jedila. Prva dišava je delo, s katerim si morajo zaslužiti kosilo. Druga je glad, ker ne dobijo razen kosila ves dan ničesar, Zato vselej sedejo lačni k mizi. Vadim jih pa tudi zadovoljnosti, da jim je vse všeč, kar dobijo. To je tretja dišava, ki jim sladi jed. Sladčic in drugih posebnosti ne poznajo.«

A. M. Slomšek.

Lókavci.

6.

Za posvet, kaj bi jim bilo storiti, ker v novi mestni hiši ni bilo svetlobe, so se zbrali določenega dne vsi Lókavci. Vsak je zasedel svoj prostor v novi posvetovalnici, v kateri je vladala globoka tema. Eden izmed njih je prinesel s seboj gorečo tresko ter si jo je vtaknil za klobuk, ko je bil sedel. Zdaj so mogli vsaj drug drugega videti in župan je lahko poklical svoje sovaščane s pripadajočimi imeni in naslovi.

V stvari sami je imel vsak drugo mnenje. Večina je nagibala na to, da bi bilo treba celo stavbo podreti in iznova postaviti. Tu pa je r^otopil mož, ki je štel prej med najpametnejše in se je zdaj hotel pokazati kot največjega norca.

Rekel je:

»Ko sem še bil med modrijani, sem pogosto čul, da se more kaj s primeri najlepše pojasniti. Zato vam bom povedal kratko povestico. Sin brata starega očeta stare matere je čul nekoč, kako je nekdo pravil, češ, jerebice so tako dobre. Sin brata starega očeta stare matere je vprašal, če jih je že jedel, da ve tako dobro, kakšne so. Ne, mu je ta odgovoril, ali pred 50 leti mi je to nekdo pravil, da je videl njegov stari oče stare matere v svoji mladosti, kako jih je jedel neki plemenitaš. Pri teh besedah se je zbudilo v sinu brata starega očeta stare matere tako močno poželenje, da bi mogel enkrat kaj dobrega jesti. Zato je naročil svoji ženi, naj speče krofe, ker ne more dobiti jerebic. Ona pa, ki je vedela, kako stoji z mastjo, se je opravičevala, da ne more speči krofov, ker nima ne masti in ne surovega masla. Prosila ga je torej, naj počaka na pozneje. S tem si pa sin brata starega očeta stare matere ni mogel utešiti svojega poželenja, saj krofov ni dobil. Ni se pa zadovoljil s tako suhim odgovorom brez soli in brez masti ter je trdo-

vratno zahteval, naj mu žena speče krofe, če jih ne more s surovim maslom ali z mastjo, naj jih vsaj z vodo poskusi. Žena mu je zatrjevala, da to ne gre, ona bi si bila že večkrat omislila krofe in ne bi ji bilo žal vode. On pa je gonil svojo naprej, da ona tega ne ve, ker še ni poskusila. Naj poskusi in če ne bi uspelo, potem se lahko brani, prej pa ne. Ako je hotela žena imeti mir in biti zadovoljna, je morala možu ustreči. Pripravila je torej testo, čisto tanko, postavila je vodo na ognjišče ter je vtila testo vanjo. Testo se je razteplo v vodi in nastal je močnik. Žena se je jezila, mož pa tudi. Zanj je bilo izgubljeno delo, kurivo in moka. Sin brata starega očeta stare matere pa je stal poleg ognjišča, je držal krožnik in je hotel krofe še tople kar iz ponve jesti, ali varal se je. Žena se je hudovala nad krofi in nad vodo. On pa je menil, naj se ne jezi, ker je treba poskusiti stvar na marsikateri način, dokler se potem nazadnje vendarle posreči. Zdaj se ni posrečilo, se bo pa drugič. Lepo pa bi vendarle bilo, če bi se bilo vsaj nekoliko posrečilo! Tako je mislila naposled tudi žena sina starega očeta stare matere, ker se ji je imenitno zdelo, kako bi lahko pekla krofe vsak dan!

Da pa zdaj obrnemo povestico na svojo namero: Kdo ve, če ni mogoče prinesiti svetlobe ali dneva v kaki vreči, kakor se nosi voda v škaflu? Nihče še tega ni poskusil. Če vam je torej po volji, podajmo se na delo. Uspemo li, nam bo tem bolj. Slavili nas bodo kot iznajditelje te umetnosti. Ako pa ne gre, je to potem zaradi našega smotra, radi naše norosti, čisto prijetno in udobno.«

Ta nasvet je vsem Lókavcem tako zelo ugajal, da so sklenili izvršiti ga čim bolj. Zato so pritekli, opomnjeni na svojo prisego zvestobe napram županu in občini, kar po poldnevu, ko je solnce najlepše si-

jalo, vsi pred novo mestno hišo, vsak s kakšno posodo, v katero je hotel zajeti svetlobo, da bi jo nesel v poslopje. Neka-

teri so prinesli tudi lopate, vile, mreže in še druge priprave, da ne bi kaj zamudili ali opustili.

Naš Tinček-Tonček.

Nihče ni videl Tinčka-Tončka počasi hoditi. Vselej je tekel. Če je moral zjutraj v trgovino, kjer je bil vajenec, je napravil pot samo v velikih skokih. »Nimam časa!« je zaklical, če mu je raznašalec časopisov hotel pri vratih dati časopis kar v roko. — »Nimam časa!« in mali raznašalec je moral osnažiti časopis, ki je padel v blato.

Z velikanskimi skoki je hitel Tinček-Tonček po ulicah. Kdor ga je poznal — to so tisti, ki se niso hoteli zaleteti vanj, niti jim ni bil po volji, da bi jih pobrizgal z blatom — se je nevarnemu mladeniču rajši izognil. Ob druge je pač zašel in hudovali so se za njim.

»Cakaj, Tinček-Tonček,« je zaklical nekdo za njim. Nevoljno se je obrnil. Neki tovariš je bil. »Ti, počakaj vendar. Nekaj važnega ti moram povedati.« Tinček-Tonček pa je tekel dalje. »Nimam časa!«



Zdaj mora čez trg — in potem na avtobus. Ni še tam. Prej mora za drznimi skoki in obrati spraviti avtomobile, šoferje, potnike, konje in kočijaže v največjo jezo. Potem pa je res — brez sape sicer — tam, kjer počakajo avtobusi.

Ali prihodnji bo prišel šele čez 10 minut! Nič zato — lahko bo počival. Nič mu ni niti zato, ko izvleče stražnik knjižico in svinčnik, pa ga napiše zaradi motnje prometa. Jecljajoč spravi ven: »Nisem smel časa . . .«, ali to mu zdaj nič ne koristi. Zdaj pa mu pride na misel, da morda nima listka za vožnjo po avtobusu s

seboj; denarja pa tudi ni imel. Išče po vseh žepih — nič. Odpre aktovko, vse je v njej, karte seveda ni. Torej — voznega listka, katerega si je bil že včeraj kupil — ni bilo nikjer. Zdaj se je spomnil, da mora biti v žepu dežnega plašča, ta pa je visel doma v omari.

Tinček-Tonček je čisto žalosten. Z dolgimi koraki hodi okoli postajališča in ne ve, kaj bi počel.

Avtobus privozi, ljudje vstopijo drug za drugim. Ta ali oni Tinčku-Tončku še pokima. »Teči za avtobusom!« mu še svetuje mož z okna.

Kaj naj bi storil drugo. Beži za avtobusom. V trgovino je prišel 20 minut prepozno in gospodar ga je bil precej trdo prijel. »To je, če hoče človek biti točen — taka nevhvaležnost!« je godrnjal. V odmoru — vsi drugi nastavljenici so kaj jedli, on ne, ker je bil malico pozabil doma v kuhinjski omari — so sedeli vsi vkup, jedli in so se pogovarjali. Tinček-Tonček pa je bil sam zase in je čital v neki učni knjigi. Govorili so o neki veselici. »Ali pride še ti, Tinček-Tonček?« Vprašal je najprej trikrat: »Kaaaj?« in se je kratko odrezal: »Nimam časa!« »Važnega se dela,« so rekle deklice, »Baha se«, so menili fantje.

Ko pa mora pozneje Tinček-Tonček spraviti težek zaboj iz kleti, ki je zanj pretežek, čuje od svojih tovarišev le: »Nima časa, Tinček-Tonček,« »Res nimam nič časa.«

»Nimam časa!« — »Nimam časa!« so ga gražili ljudje in so se veselili, če so mu povsod zaprli vrata, ker je povsod kljub svojim dolgim nogam prišel prepozno. On pa je ponosno tekel dalje.

Njegove noge postajajo od dne do dne daljše. Če bo šlo še dalje, bo stopil v jutro kar skozi okno, da bi prišel prej.

Mati mu je pravila (že dolgo je mrtva), da si bo s svojim tekanjem nakopal bolezen, ali doslej je še nima. Še vedno nam skače po nogah in kliče: »Nimam časa!«

Ali poznate takega Tinčka-Tončka? Ali je zdaj to samo pravljica, ali pa morda le resnična povestica? To boste morali sami dognati!

Naloge.

1. Postavi v dolenje kvadrate številke 11—19 tako, da bo navpična in vodoravna vsota vsaki vrsti 45. Dve številki (14, 15) sta že vpisani.

		14
	15	

2. Postavi številke 1—9 v dolenje kvadrate tako, da je povsod kot vodoravna in navpična vsota 15!

3. In še ena naloga, ki pa je težja. Postavi številke od 1—16 v dolenje kvadrate. Dve številki sta že vpisani (14, 15). Vsota je 34.

	15	14	

Rešitve nalog.

I. Če se labirint prav izvede, se vidi oblika slona.

II. Naloge: 1. Za denar. 2. Podplat bo na čevlju, dokler ga ima čevljar pri delu narobe na kolenu, potem pa je podplat spodaj. 3. Zima. 4. Proti koncu gozda. 5. Maj. 6. Dimnikar. 7. Otrok hodi po štirih, odrasčenec po dveh, starec pa s palico po treh. 8. Dne 2. januarja. 9. Čevelj. 10. Žrebli v čevljih. 11. Mizar.

Zadnje 11.) nalogo je bilo težko rešiti, ker se je črka I. slabo odtisnila. Vizitka bi se morala glasiti: I. Mraz.

Kaj nam pišejo.

Cesar Micika, Planina. Naloge so dobro izvršene. Kakor smo rekli, je pri 11. nastopila težava radi tiska. Za smešnice se zahvaljujemo. Uporabili jih bomo po vrsti.

J. K., P. Vprašanje smo izročili »Slov. Gospodarju« in bo tam odgovor.

Potisk Lenčka, Brezje. Rešitev je popolnoma v redu in lepo izvedena.

Ferk Simon, ?. Labirint se je zdel lahek. Dobro za tiste, ki so ga rešili, drugi pravijo, da je bil težaven. Nekateri so

celo mnenja, da živalske oblike sploh ni mogoče spraviti na dan. O nagradah se poprašuje. Mi damo za težje rešitve nagrade v knjigah, imen nagrajenih pa ne napišemo. Odloča jih žreb. Če pa čitamo v kakem pismu, da kaj ni bilo težko rešiti, čemu potem nagrada, ko ni bilo težjega dela? Nalogo smo priobčili, pa brez tistega uvoda, ki je težko razumljiv. Ali bo vsak vedel, kaj je »vajinonska« številka? Mi smo se izpraševali drug drugega, pa nam je beseda tuja, niti slovar je nima.

Smešnice.

Kaj je najhitrejša?

Učitelj: »Kaj je na svetu najhitrejša?«

Učenci: »Vlak, električni voz, avto, letalo...«

Franček: »Najhitrejša je misel.«

Janezek: »Ni res, najhitrejša je naša stenska ura. Včeraj sem jo zbil s stene in preden sem mislil, da se bo morda strla, je že bila v kosih.«

Govori, kakor zna.

Učitelj: »Čemu nam je perje rac, gosi in druge perutnine?«

—Vsi molčijo.—

Učitelj: »O tem smo že govorili. Kaj pa imate pri vas doma v postelji, Ivanček?«

Ivanček: »Stenice.«

Ve si pomagati.

Učitelj je razlagal učencem, naj se zatečejo k zdravniku, če nastopi potreba, da ne bi bilo prepozno. Da bi videl, kako so si učenci njegovo razlaganje pomnili, je vprašal:

»Kaj bi ti storil, če bi si poškodoval nogo. Jakec?«

Jakec: »Šepal bi.«

Nova slovnica.

Učitelj: »Pri osebnih zaimkih je prva oseba »jaz« enaka za vse spole. Če n. pr. oče reče: Jaz pojdem, kako pa reče mati?«

Mihec: »Nikamor ne pojdeš, doma ostaneš.«

Dober izkaz.

Mati: »Tak izkaz si upaš prinesiti domov, s tako slabimi redi?«

Mirko: »Tebi redi niso dovolj dobri, go spod učitelj pa je sam rekel, da so zame še predobri.«

Radovednost.

Oče: »No, Tonček, štokrlja ti je prinesla malega bratca. Ali bi ga rad videl?«

Tonček: »Bratca ne, pač pa štokrljo.«